

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Obvodního soudu
pro Prahu 3

ke sp. zn. 15 T 147/2021

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněného

S. M., nar. *** v ***, trvale bytem ***,

dovolání

proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2022 sp. zn. 5 To 131/2022, kterým byl z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. d) trestního řádu v celém rozsahu zrušen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 6. 4. 2022 sp. zn. 15 T 147/2021, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, a za podmínek § 259 odst. 3 trestního řádu bylo nově rozhodnuto tak, že se obviněný podle § 226 písm. b) trestního řádu zproštuje obžaloby Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 3 ze dne 8. 12. 2021 sp. zn. 1 ZT 226/2021, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 6. 4. 2020 sp. zn. 15 T 147/2021 byl obviněný uznán vinným přečinem projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Tohoto přečinu se měl dopustit tím, že

„v přesně nezjištěnou dobu, nejméně však dne 29. 3. 2021, v ulici Koněvova, před domem č.p. 45 v Praze 3, postavil unimobuňku s logem v podobě bílého vyobrazení lebky se zkříženými kladivem a dlátem, graficky odpovídající modifikované vojenské insignii – tzv. „totenkopf“ užívané bývalými vojenskými jednotkami Waffen SS nacistického Německa a dále napsal „Stavební Služby“ s grafickým vyobrazením zvýrazňujícím počáteční písmena „S“ pod sebou, tedy ve formátu evokujícím v kontextu s umrlčí lebkou odkaz na bývalé vojenské jednotky Waffen SS, přičemž buňku umístil před dům směrem do ulice tak, že celý grafický motiv byl viditelný z širokého okolí, tedy všem osobám pohybujícím se po inkriminované části frekventované ulice Koněvova v Praze 3 a blízkém okolí, čímž tímto způsobem vyjadřoval sympatie k neonacistickému hnutí.“

2. Za to byl obviněný odsouzen podle § 404 trestního zákoníku za použití § 67 odst. 3 trestního zákoníku a § 68 odst. 1, 2 trestního zákoníku k peněžitému trestu ve výměře 80 denních sazeb, přičemž výměra denní sazby byla stanovena na 625 Kč, tedy celkem 50.000 Kč. Podle § 68 odst. 5 trestního zákoníku bylo stanoveno, že peněžitý trest může být zaplacen v deseti měsíčních splátkách po 5.000 Kč, přičemž výhoda těchto splátek peněžitého trestu odpadá, nebude-li dílčí splátka zaplacená včas.

3. Z podnětu odvolání obviněného Městský soud v Praze nyní napadeným rozsudkem ze dne 20. 6. 2022 sp. zn. 5 To 131/2022 rozhodl tak, že podle § 258 odst. 1 písm. d) trestního řádu zrušil citovaný rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 3 v celém rozsahu. Za splnění podmínek § 259 odst. 3 trestního řádu sám nově rozhodl o zproštění obviněného obžaloby státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 3 ze dne 8. 12. 2021 sp. zn. 1 ZT 226/2021 podle § 226 písm. b) trestního řádu, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

4. V odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně nezohlednil východiska uvedená ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2006 sp. zn. Tpjn 302/2005, publikovaného pod č. 11/2007 Sb. rozh. tr., a to ve vztahu ke znakům skutkové podstaty přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu vyžaduje, aby hnutí dané povahy existovalo v době, kdy měl pachatel k němu projevovat sympatie. Jediná konkrétní organizace, která je ve skutkové větě rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 zmíněna, jsou bývalé vojenské jednotky Waffen SS nacistického Německa. Obviněný byl takto stíhán pro sympatie k hitlerovskému nacionálnímu socialismu a jeho novodobým formám, tj. neonacismu, jenže tento obecný závěr soudu prvního stupně nemůže obstát. Předpokládané hnutí může vycházet z ideologie neonacismu nebo neofašismu, resp. z určitého neonacistického nebo neofašistického hnutí, avšak žádné takové univerzální jednotné hnutí charakterizované přihlášením se k dědictví hitlerovského nacismu či italského fašismu, potažmo k současné formě nacionálního socialismu (neonacismu) či fašismu (neofašismu), neexistuje. Neonacismus a neofašismus jako ideologie a politická hnutí v širším slova smyslu jistě existují a je pro ně příznačný rasismus, antisemitismus, princip vůdcovství apod., jakož i snaha oživit cíle hitlerovského nacionálního socialismu a italského korporátního fašismu, přesto nenaplnují znaky hnutí uvedeného v § 403 odst. 1 trestního zákoníku. Odvolací soud poukázal rovněž na výpověď prof. JUDr. PhDr. M. M., Ph.D., který v souvislosti se zpracováním odborného vyjádření z oboru politologie uvedl, že symboly posuzované v předmětné věci neoznačují nějaké konkrétní soudobé hnutí. Uvažovat lze jen o případných sympatiích k neonacistickému hnutí *en bloc*. Za této situace nelze podle názoru odvolacího soudu hovořit o hnutí, na které dopadá skutková podstata přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. Dodal, že obviněný nebyl ani evidován jako osoba inklinující ke krajní pravici či dokonce neonacismu. Motivy zvoleného loga jsou nevkusné, nicméně jejich použití nelze kriminalizovat.

5. Se závěrem vyjádřeným v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2022 sp. zn. 5 To 131/2022, který vedl k vyloučení trestní odpovědnosti za prezentaci závadové symboliky obviněným, kterou veřejně projevovat sympatie k neonacistickému hnutí, se však nelze ztotožnit, neboť je založen na nesprávném právním posouzení skutku.

6. Přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1 trestního zákoníku. Za projev sympatií se považuje vyjádření pozitivního vztahu nebo obdivu k určitému hnutí, na rozdíl od podpory a propagace ve smyslu § 403 trestního zákoníku bez úmyslu získávat mu další přívržence či jinak posilovat jeho pozici. Jelikož pojmový znak hnutí je i zde vymezen odkazem na ustanovení § 403 odst. 1 trestního zákoníku, rozumí se jím hnutí v době projevu sympatií existující a jenž prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob.

7. Dříve zjištěná nejednotnost soudního rozhodování při výkladu skutkové podstaty trestného činu podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 261a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v tehdejší znění (dále jen „trestní zákon“) – nyní trestný čin založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 trestního zákoníku, byla překlenuta avizovaným stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaným pod č. 11/2007 Sb. rozh. tr. Na základě citovaného stanoviska se za toto hnutí pokládá skupina osob alespoň částečně organizovaná, byť třeba formálně neregistrovaná, směřující k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásající národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob. Přitom musí existovat v době, kdy je pachatel podporoval či propagoval. Nedemokratickým hnutím v naznačeném smyslu však může být i takové hnutí, které navazuje v modifikované podobě na již některé neexistující hnutí, pokud využívá ideologie, symbolů, pozdravů a dalších atributů již zaniklého hnutí. Je tak možné sem zařadit rovněž neonacistické hnutí.

8. Ve shodě s následně rozvíjenou judikaturou, která se odvíjela od stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 11/2007 Sb. rozh. tr., je důležité zdůraznit, že není nezbytné zcela přesně (individuálním názvem) označit některou ze současných neonacistických organizací, k níž by se měl pachatel konkrétně hlásit nebo jí veřejně projevovat sympatie. Postačuje i obecný projev sympatií, týká-li se takového hnutí, které na nacismus zjevně navazuje v jeho modifikované podobě a k tomu využívá ideologie, symbolů, pozdravů a dalších atributů původního hnutí. Připouští se existence neonacistického hnutí, a to bez potřeby jej v každém případě konkretizovat až do podoby určité organizace vymezené specifickým názvem, neboť takto se současná neonacistická scéna neprofiluje. Neonacistické hnutí je hnutím stále existujícím nejen v zahraničí, ale i v tuzemsku.

9. Především se nabízí poukázat na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2011 sp. zn. 3 Tdo 1469/2011, publikované pod č. 25/2013 Sb. rozh. tr., podle něhož se za veřejný projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka ve smyslu § 261 trestního zákona (nyní § 404 trestního zákoníku) považuje jednání pachatele, který se za přítomnosti nejméně tří dalších osob (rozdílných od spolupachatelů) nechá vyfotografovat se specifickými symboly charakteristickými pro některá historicky nedemokratická hnutí (například s vlajkou nacistického Německa obsahující hákový kříž – svastiku, přičemž má současně šikmo vztyčenou pravici s otevřenou dlaní a napnutými prsty k nacistickému pozdravu, tzv. hajlování), pokud si je vědom povahy a významu těchto symbolů a jejich používání některými existujícími hnutími zjevně navazujícími například na nacismus. V odůvodnění komentovaného rozhodnutí, které se týkalo veřejného fotografování se s vlajkou

nacistického Německa obsahující hákový kříž při současném hajlování, se nadto zvýrazňuje, že nedemokratická hnutí, jež směřují k potlačování práv a svobod člověka, hlásající národnostní či rasovou zášť, inspirovaná německým nacismem, nejsou hnutí mrtvá a existují i v současné době.

10. Z poslední doby stojí za to připomenout usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2021 sp. zn. 3 Tdo 564/2021, v němž bylo v souvislosti s kvalifikací přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku opětovně zdůrazněno, že neonacistické hnutí jako celek v žádném případě není mrtvým hnutím a nadále existuje, byť původní hnutí v podobě německého nacismu, na které neonacistické hnutí navazuje, již neexistuje. Spojitost mezi již neexistujícím německým nacismem a současným neonacistickým hnutím lze nalézt v ideologii, symbolech či pozdravech zastávaných a užívaných neonacistickým hnutím, či v oslavě osobností nacismu, resp. Třetí říše. O předvídaný případ šlo i v tehdy posuzované věci, ve které obviněný na svém facebookovém profilu zveřejňoval fotky s říšskou orlicí držící hákový kříž, fotomontáž své podobizny vedle podobizny Hermanna Göringa či fotografii hajlujícího Adolfa Hitlera s hákovým křížem na levé paži, doplněné o vlastní doprovodní popisky vyjadřující kladný vztah obviněného k nacistické, resp. neonacistické ideologii.

11. Typově blízkým případem, ve kterém se jednalo rovněž o projev sympatií k neonacistickému hnutí, byla jízda v autě polepeném nacistickými symboly. V usnesení ze dne 8. 6. 2016 sp. zn. 4 Tdo 758/2016 uvedl Nejvyšší soud, že za veřejný projev sympatií k hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob ve smyslu § 404 trestního zákoníku, lze při znalosti významu a charakteru těchto symbolů obviněným považovat i vylepení symbolů nacistického hnutí na okno auta, které obviněný používá v běžném provozu. V dotčené části byl skutek popsán tak, že obviněný užíval k jízdám po veřejných komunikacích svůj osobní automobil značky BMW, na jehož zadní sklo po celé ploše vylepil zobrazení říšské orlice hledící přes levé rameno, držící v drápech věnec s hákovým křížem, o němž je všeobecně známo, že byl v minulosti v období druhé světové války užíván jako symbol členy nacistických hnutí a v současné době ho užívají příslušníci neonacistického hnutí, a symbol říšské orlice byl v minulosti užíván ve znaku NSDAP, byl státním symbolem nacistického Německa a je aktuálně užíván neonacistickou scénou, která hlásá zášť proti rasově a národnostně odlišným skupinám osob.

12. Ve zmíněné kauze podal obviněný proti rozhodnutím obecných soudů, na jejichž podkladě byl odsouzen, ústavní stížnost, kterou odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 15. 11. 2016 sp. zn. II. ÚS 2790/16. V rámci hodnotících úvah jako podstatné vyznívá vysvětlení, že symbol říšské orlice – byť byl částečně přelepen označením automobilky BMW, kterou obviněný chtěl údajně ponížit daný nacistický symbol – představuje známý symbol nacistického Německa, který je využíván též v soudobém neonacistickém hnutí. Obviněný musel být přinejmenším srozuměn s tím, že prezentace dotčeného symbolu může být chápána jako forma projevu sympatií k tomuto nedemokratickému hnutí. Pokud skutečně chtěl pouze degradovat nacistický symbol, a naopak vyzdvihnout značku automobilky BMW, pak podle názoru Ústavního soudu zvolil velmi nevhodný a nepřiměřený způsob, kterým založil trestní odpovědnost za přečin projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka.

13. Ve vztahu k nyní rozebírané věci je proto namíste shledat, že identifikaci neonacistického hnutí jako celku lze považovat za dostatečnou a není nedostatkem, že nebyla konkrétně označena některá z neonacistických organizací. Ze skutkové věty rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 jednoznačně vyplývalo, že obviněný S. M. svým jednáním projevoval sympatie k neonacistickému hnutí, přičemž tak činil skrze prezentaci závadové symboliky. Neonacistické hnutí přitom využívá těchto symbolů, ale i dalších atributů původního hnutí, kterým je v daném případě německý nacismus. Prostřednictvím symbolů se vyjadřují názory, postoje, příslušnost ke skupině, projev přátelství nebo nepřátelství a mají historické pozadí, které tvoří součást jejich samotného významu. To platí rovněž pro symboliku extremistických skupin, potažmo neonacistických hnutí, vůči níž se uplatňuje ustálený výklad.

14. Předmětná symbolika zde vyjadřovala krajně nacionalistické názory spjaté s uvedeným hnutím. Logo umístěné obviněným na unimobuňce mělo podobu bílého vyobrazení lebky se zkříženými kladivem a dlátem, graficky odpovídající modifikované vojenské insignii – tzv. totenkopf, zprofanované užitím bývalými vojenskými jednotkami Waffen SS nacistického Německa. Obsahovalo také nápis „Stavební Služby“ s grafickým vyobrazením zvýrazňujícím počáteční písmena „S“ pod sebou, když formát a použitý font písma evokoval v kontextu s umrlčí lebkou odkaz právě na bývalé vojenské jednotky Waffen SS nacistického Německa. Obviněný při svém výslechu vypověděl, že stejné symboly nechal vyhotovit na oblečení svých zaměstnanců i na autech. Tvzení obviněného, že se nezajímal o historii, tuto symboliku neznal a symbol lebky spojoval s náboženstvím Santa Muerte nemůže obstát, je-li běžnému občanovi všeobecně známo, co dané symboly znamenají a představují, a že jsou neoddělitelně spojeny s nacismem. Právě užívání nacistických symbolů a hesel představuje charakteristickou ukázkou projevu sympatií k tomuto hnutí. Úmysl obviněného při znalosti významu užitých symbolů zahrnoval i projev sympatie k neonacistickému hnutí. Pokud by obviněný s tímto hnutím sympatizovat nechtěl, jistě by si jeho symboly z vlastní vůle neobjednal k vyhotovení a nezobrazil přímo na majetku stavební společnosti S. s.r.o., již byl jednatelem.

15. Za přílehlavý nemůže být pokládán ani podpurný argument Městského soudu v Praze formulovaný ve zprošťujícím rozsudku, že obviněný nebyl evidován jako osoba inklinující ke krajní pravici či dokonce neonacismu. Pachatelem přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku totiž může být kdokoli, aniž by musel mít postavení konkrétního či speciálního subjektu. Takového trestného činu se může dopustit i osoba, která není členem hnutí uvedeného v § 403 odst. 1 trestního zákoníku, ale ztotožňuje se s jejími myšlenkami směřujícími k potlačení práv jiných osob.

16. Lze tak shrnout, že Městský soud v Praze pochybil v kvalifikaci přečinu projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku. V důsledku toho žalovaný skutek nesprávně právně posoudil, pokud dospěl k závěru, že se o trestný čin nejedná, ačkoli v případě obviněného vykazoval všechny zákonné znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu, a to včetně pojmového znaku hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka. Jestliže v návaznosti na tyto svoje nesprávné právní úvahy, ohledně nedostatku existence neonacistického hnutí, k němuž by měl obviněný konkrétně projevovat sympatie, odvolací soud rozhodl zprošťujícím výrokem podle § 226 písm. b) trestního řádu, zatížil takové rozhodnutí vadou ve smyslu první varianty dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhují,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil v celém rozsahu napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 6. sp. zn. 5 To 131/2022 a současně zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřují i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 24. srpna 2022

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce